

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare DUMINECA

<p>Pretul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 rooane „ „ „ „ pe 1/2 an. 5 „ „ „ „ România și străinătate pe an. 14 franci „ „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „ „</p>	<p>Pretul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cu- vinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor</p>	<p>Corespondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; eacă banii de prenumerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
--	---	---

În era reformelor

I.

A trecut cam mult de când creatorii și aderenții foastelor proiecte de legi așa numite politice bisericești căutau prin fraze să îmbete lumea cu apa rece despre bunătățile fără margine, ce în cel mai scurt timp vor se isvoriască din acele proiecte, dacă vor deveni legi.

Să susținem așadar, că aceste legi vor fi o binecuvântare pentru cetățenii patriei și pentru stat, de oare ce *ele vor face să apună neînțelegerile confessionale; ele vor scăpa mulțimea de dogmele sau mai corect de disciplina prea aspră a bisericii, ce nu se mai potrivește cu spiritul luminatului veac al XIX-lea; ele vor consolida statul și-i vor da o față modernă.* Și apoi ce binefaceri mari sunt toate acestea pentru patrie și cetățenii ei în raport cu neînsemnatele sume, ce le va cheltui statul cu executarea legilor?! Așa rezonau oamniții spiritului modern.

Contrarii proiectelor de legi politice-bisericești însă vedeau lucrurile cu alți ochi; ei fără să se lase seduși de promisiunile rezultate ale acelor legi, le combăteau privindu-le de nise *simpli înaintemergători ai sârăciei și demoralizării.*

Dar' proiectele după multe și amare svêrcoliri au devenit legi sancționate și — *noi nu avem, decât să ne supunem lor,* bune ori rele cum sunt.

Teoriile de odinioară s'au pus de aproape două luni în praxă.

Și oare esperințele de până acuma, cui dau drept, pentru cine vorbesc, pentru aderenții de odinioară a-i acelor legi, sau pentru inimizii lor?

Să vedem.

Până acuma s'au cules — într'alte și de ziarele noastre românesci, — o mulțime de *floricel* — cum le-ar zice „Dreptatea“ — crescute în era noanșelor reforme. Din aceste floricel vom lega — cu câteva reflexiuni la ele — o *chită*, pe care apoi

o vom prezenta-o cetitorilor noștri spre mirosire. Și sperăm, că mirosul chitei va arăta cine au avut cândva drept, aderenții sau contrarii reformelor, de cari ne ocupăm.

Înainte însă de a face acest lucru, fie-mi permis a arunca o privire foarte scurtă în cel mai apropiat trecut al bisericii creștine din Ungaria și Transilvania, și a descrie și mai pe scurt starea, în carea s'a aflat biserica, și în special biserica noastră, pe timpul, când s'au pus la ordinea zilei reformele.

Dela jumătatea a doua a secolului acestuia bisericele din Ungaria și Transilvania au trăit mai mult fie-care pentru sine. Și dacă am resoi în cartea acestui traiu al lor, nu vom afla decât același lucru la toate. Întreaga lor activitate, toate nisuințele lor au culminat într'acolo, ca *să-și creeze stări materiale mai bune, poziții în fața lumii mai însemnate, — numai lucruri trecătoare, lumesci.* În privința spirituală s'au mulțumit aproape toate, cu împrejurarea, că-și au dogmele lor, fie ele de credință sau de moral, depuse în așa numitele cărți simbolice ale bisericii. Și vorbind în special de biserica noastră, apoi vrând nevrând trebuie să constatăm, că începând cu sinoadele noastre parohiale și mergând până la congresul național numai de grijele materiale din aceasta lume trecătoare a fost vorba. Dacă s'au discutat când-va lucruri mai de Doamne și se vor fi adus și decise în privința asta, apoi de bună samă acele decise pe hârtie au ramas. Am produs o mulțime de statute și regulamente pentru ocuparea feluritelor posturi bisericești-școlare, pentru administrarea averilor, pe cari poate nici nu le avem de fapt, și nu avem *un singur regulament, cum se se propună religiunea în școlile noastre populare și medii,* — să nu mai vorbesc de tinerimea, care nu umblă la școală. Pare-că regulamentele și nu religiositatea și moralitatea ar fi scopul principal al bisericii noastre.

Această activitate pur lumească a bisericii își are urmările sale triste. Preoțimea tineră a eșit din ogașul preoțimii vechi. Predicarea cuvântului dumnezeesc este astăzi o raritate, slujbele divine se fac ca de sila, păstorirea turmei credincioase numai după nume e cunoscută. Aflu de prisos a mai ilustra cu exemple aserțiunile acestea.

Și cum stăm cu poporul, pentru al cărui suflet suntem respunzători cu sufletul nostru?

Și mai rău.

El fuge de cuvântul lui Dumnezeu; pe datinile și obiceiurile vechi creștinești nu mai dă nimica; câte-va sante taine le primesce inconșciu, câte-va de sila și pentru ochii lumii, de celelalte grija n'are.

Așa stăm noi și așa sunt toți compatrioții noștri.

Vieața confesiunilor *într'olaltă* numai adevărat creștină n'a fost. De ar descrie cineva această vieață apoi din frecări și hărăiri n'ar mai scăpa. Astăzi mai ingrabă s'ar putea vorbi de o toleranță dogmatică, decât una morală întră confesiuni.

Aceasta este starea, în care ne-au aflat legile politice-bisericesci.

Și cum numai s'a auzit de aceste legi toate bisericile se sgduesc ca trezindu-se dintr'un somn greu și află — o turmă nepregătită, ca să întimpine loviturile puternicului contrariu.

Ierarhia și inteligența, care până aci numai de treburile sale grija, se pun serios pe lucru, căutând să afle chipuri și feluri, cum s'ar putea întimpina loviturile dușmane fără daune sau cel puțin fără daune mari.

Păstorii supremi dau pastorale și instrucții, preoțimea predica, inteligența capacitează și poporul devine conșciu de datorințele sale bisericesci și — biserica e mântuită....

Du! așa ar trebui să fie.

Dar unde ne este preoțimea care să predice, unde inteligența, care să capaciteze și unde-i poporul, care să devină conșciu de datorințele sale, ca toți umăr la umăr să mântuim biserica?!

Mulți chemați, puțini aleși!

Aleșii fac isprăvuri mari. Vom aduce casuri concrete. Și chemații să-i imiteze până este încă timp!

Din esperințele de până acuma ne place să conchidem, că suntem pe cale să eșim nevătămați din cercare, în care este aruncată biserica, — o încercare, ce era neapărat de lipsă să se ivească, căci prea ne-am boerit, punând toată nădejdea în *cuvintele Mântuitorului*, care a zis, că *biserica nici de porțile iadului n'a fi învinsă și în firea conservatoare a Românilui*.

Aderenții reformelor ziceau, odată că prin acestea se are de scop *apunerea neînțelegerilor confesionale* și — bine ar fi, ca frecările și hărăirile confesionale să dispară făcând loc unei acțiuni comune în contra inimicului comun.

„Confesiunile creștine pot cu drept cuvânt să se lupte unele cu altele asupra adevărului punctelor lor de vedere, dar numai până atunci, până când un inimic comun nu atacă fundamentul comun al tuturor. Când însă este atăcată baza de existență a tuturor confesiunilor, atunci datoare sunt să lase la o parte, întru cât omenesc se poate diferențele dintre sine și să țină la olaltă,.... pentru a apăra în comun credința și moralul creștin al poporului nostru. Dacă preoțimea creștină poate să apere aceste comori în fața triumfului de acum al naturalismului ea va face un serviciu neperitoriu bisericii lui Cristos, națiunii... și țerii noastre*“!

Studiu

despre Celți și numele de localități

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

(continuare)

3. Dubhras la Celți a însemnat: sat.

Dubhras la Celți sat, și e compus din dubh sat și aras locuință, e tradus cu Wohn-ort. În urmare toate numele de sate și de orașe, cari nu zac nici la deal, nici la părau, și sunt asemeni formelor înșirate mai sus, purced din cuvântul dubhras. W. Obermüller (I. 400) arată, că din dubhras, anume forma drubh s'a format nemțescul: dorf (sat) în alte forme: dorp, twarp etc. prin țerile germane. Astfel Slavenii cu dobro și dobra lor, nu au zis ceva serios.

4. Dubh la Celți a însemnat: negru.

Dubh la Celți, dub azi la Iri, du la Cymri, Cornwalli, Armoriei inseamnă negru. Când decade o limbă, din cuvintele ei aruncă și vocale și consonante, iară când se desvoaltă o limbă, în cuvinte primesce deosebi vocale p. e. cum vëzurăm formațiunile din: dwr. *Dubhar* a fost un principe, un beliduce, carele a condus pe Găli în Spania; numele purcede din dubh negru și ar, om; forma veche air bărbat, și aire femeie. Aceasta e la noi în Ol-ariu, pecur-ariu, etc. „*Dubhoda* la Găllii vechi un nume bărbătesc, purcede din dubh negru și *od* sau *aud*, urechiă (W. O. I. 408).“ Din acest *aud* (urechiă) s'a format latinul *aud-io*, la noi *aud-u*. Urechia e instrumentul cu care omul aude; auzirea, auzul e activitatea urechei. D din *aud* s'a strămutat în *s*, de aci *aus*, la Latini *aus-is* și *auris* urechiă; din *aus* urechia e la Latini: *aus-culto*, la noi *ascult*, *aus* urechia și *colo*, din care *culto* în *asculta*; asemenea e activitatea urechei, când *ascultă*.

În scrierea mea despre *Caucaland* am arătat, că *cog* inseamnă cap și că latinul *cogito* (cuget) e activitatea

*) Acestea sunt cuvintele profesorului de dreptul canonic dela facultatea juridică din Pesta, Dr. A. Kovács, îndreptate către confesiunile magiare. Mutatis mutandis însă ar putea săna tuturor confesiunilor creștine din Ungaria — sau confesiunilor române separat și special — zice Dreptatea.

capului. La Celți benn a însemnat cap, de aci la Gállici gu-benniol, cervicale; azi la Cambri penn cap, la Cornwalli pen, cap; impinion, creeri, la Armorici penn cap, em-penn creeriu; (Ad. Bachm. p. 11). Din acest pen e pin în lat. o-pin-io, părere, activitatea capului; e men-s (minte) e Mein-ung nemț. părere. Minerva zina științii, din min cap, minte, er mare, va femeia. Iată v'am condus, ca când și când se vedeți, și că în ce mod s'a născut limba latină! Pe această cale s'a născut cuvinte și în limbele de azi p. e. száj (ung. gură) szó (cuvânt) activitatea gurei; gură, activitatea ei e: graiu, etc.

Erugă sau ierugă

Locul din sat, între valea Ilișava și *ierugă* (canal) se zice Ostru. După Dict. Ac. Rom. eruga e canal, duct de apă. La D. Barcian eruga și ierugă, șanț canal de apă. Dict. Ac. Rom. citează de unde-va și „arrugia“. În Dict. latin al lui Du Cange se află: arrogium riuului, și îndrumază la spaniolul arroyo, dar la spanioli ca cuvânt antic se află și arrogio, pârâu (tradus cu Bach). Eu în Caraș am auzit cuvântul ierugă cu înțeles: a) de canal săpat pentru moară; b) de pârâu, ce curge, de pe deal, și în excursiunile mele pela Câlnic mi-s'a arătat o ierugă, ce curgea, ca pârâu natural pela spatele unei case. În dict. geografic al lui Spinean se află: Eruga pârâu în jud. Mehedinț are izvoare calde. Eruga Morii, pârâu, se ține de satul Gârla mare.

Iacă un cuvânt popular și iară e de origine celtică. W. Obermüller (I. 412, 451. II. 296 etc.) arată, că la Celți, *eare* și *earg* a însemnat: apă, riu; earg-an (an diminutiv) apă mică, riu mic, deci pârâu, și aduce de exemplu, Argan (earg-an) riu în Württemberg ce curge în lacul Boden. Ergines azi Erkene riu lângă Constantinopole (es superflu). Apoi W. Obermüller arată, că se află nume de pârâie, la cari la început s'a pus mi (dim. mic) p. e. Marich-pach pârâu în Austria de sus, din mi și eare; Margus riu în Mesia, azi Morava în Serbia, din mi și earg, căia us e superflu. Atâta ar fi destul pentru de a recunoaște originea cuvântului erugă, și a multor nume de ruri, sau de orașe situate la țermi de ruri, purcese din eare, sau earg, cari se și iotisează, adecă capătă pe i moale la început, și de aci iearc, iearg; ba uneori se aspirează cu h, de aci heorg. Cuvântul erugă, ierugă s'a format așa, că între r și g din earg, a intrat u; deci forma dela început era: ear-u-g, și romanisându-se s'a adans a dela capăt.

Se aduc și eu câte-va nume, Irlandia la Ptolomeiu s'a numit Uergion (earg apă, ion loc), marea din prejur, Okeanos uerginos; numele se află și Bergion, Vergion, unde b, v apare din u (ergion). Argenis riu în Gallia, azi Erguen-on. Ergavica, un oraș al Celtiberilor în Spania tocmai la țerm de riu; din earg, și wigh celtic, vic-us latin, sat. Erginos fl. în Macedonia, azi Ergene, Erigon în Macedonia, azi Cerna. Irgis fl. curge în Volga; Iercea sat în jud. Mehedinț, zace la valea Coșuștei. Iergevița sat în jud. Mehedinț, lângă Dunăre; numele e pentru un pârâu. Ierka or. în Prusia, Ierga or. în Rusia, zace la ape. Iericho or. în Iudea, zace tocmai la riu, peste riu

a fost Gilgal (vezi Gilia); riuul isvorea din dealurile dela Bethel. Ierichow în Prusia, mai multe orașe la riuul Elba. Arcole se espică cu earg apă și ue loc Wasserort (I. 129).

În anticitate după Stefan Bizantin au fost mai mult de 24 de orașe numite *Heracles* și situate la țerm de mare sau de ruri. Il e aspirațiune erac e din eare, le din lly, lle, loc. *Heracles* pontica, azi Eregli Bender pe țermul mării negre; alta *Heraclea* pe țermul mării marmoree, azi asemenea Eregli. *Heraclea* în Lucania, pe țermul mării și riuul Aciris. *Heraclea* în Grecia pe țermul riuului Mopus. *Heraclea* Minoa în Sicilia, H. Sintica în Macedonia și încă altele. Astfel de nume de orașe s'au adus în legătură mitologică (vezi Griech. Röm. Mith. de Z. Preller) cu *Heracles* la Greci, *Hercules* la Români pe cari une ori i-au făcut de fundătorii orașelor respective.

În România se află formele: Erculesti sat în jud. Râmnicul-sărat, Ierculeț 2 sate în jud. Olt; Iercălan pădure în jud. Prahova; adecă departe de Mehadia, și numele aceste purced din eare, apă, riu, dar' sunt culese fără de nici o descriere a pozițiunii. *Heracles* (*Hercules*) a fost zău de izvoare (L. Preller gr. Myth. II. 274) și iubitoriu de nimfe (zine) de izvoare. După inscripțiunile romane aflate la Mehadia lui *Hercules* și zinelor și sântelor (numinibus) apelor, li-s'au ridicat multe monuminte. El a trebuit să fie zău de izvoare, de ape, pentru că numele și l-a căpătat dela eare-le, și es ce înseamnă om deși am întâmpinat altă filologie¹⁾. Cele trei zine din balada lui Iovan Iorgovan, sunt zinele apei Cerna. Și la Mehadia a trebuit să fie și poate că există și azi un izvor, cu numele, ce purcede din eare, sau earg, și care a dat ansă pentru cultul lui *Hercules* în Mehadia (în anticitate ad Mediam, verisimil din maidh, med, un câmp între dealuri, (vezi Măidan) și nu din latinul medius= de mijloc, de unde avem: meziu-miez p. e. de pâne.

Oricum oraș în Epirus, azi Orco și Eriche; Orco fluviu în Italia, Iork sat în Prusia la riuul Elba; Seo de Urgel or. în Spania la riuul Segre. York or. în Anglia la gura riuului Pees, în anticitate York-vik (vezi Erga-vica).

Cu prefix de diminutiv Birgus azi Barrow pârâu în Irlandia; Mirce (mi și eare) izvor în jud. Buzeu; Verce vale, Verigă baltă, Veroga pârâu în jud. Râmnicul sărat; unde v e din bi-vi=mic. Neargen riu isvorea în dealul Semenice și pela Sasca trece în Dunăre; ni e încă diminutiv, și en la capăt, asemenea. Se află și cu prefix de augmentativ, il=mare. Il-arg-us fluviu în Vin-delicia; Il-arg-aonii, popor, celtiber în Spania, la riuul Iberus; acolo au locuit și Il-erg-etae. În compozițiuni se află: Bisu-erga fluviu în Spania, azi Pisuerga, la Ro-

¹⁾ *Heracles* la Greci, *Hercules* și *Hercules* la Latini, *Herecles*, *Hereclus* la Osci, *Hercle* la Etrusci, *Herclus* la Samniți *Herykalos* în Sicilia, dar *Heracles* se află în Asia înainte de Greci și Latini. Z. Preller Röm. Mith. p. 640 deduce din gr. erkein, lat. *hercere*, a eschide a separa, astfel H. e eschizătoriu de străini, de inimi. Erkos gard, erkion îngrăditură, erkane îngrăditură. Dar' atunci H. ar fi numai un păzitoriu de garduri, de casă. Unii celtiști numele *Hercules* l'a esplicat și din eare, domn ul mare, es is, om. (I. 79). Dar care intră în serviciu, nu poate fi domn mare; alta ar fi, dacă eare ar însemna și viteaz.

mani și Pis-oraca; Visurgir fluviu în Germania, azi Weser. Passarge fluviu lângă Königsberg, bis, pas, pis, vis înseamnă pădure, bois fr., bos-co ital., ar-bos lat., earg apă.

Dr. At. Marienescu

(Va urma)

Prelegeri din teoria muzicii

făcute pentru elevii Institutului pedagogic-teologic din Caransebeș

Pentru determinarea mai aproape a mișcării timpului se folosesc următoarele atribute:

assai=foarte, *molto*=mult, *non tanto*=nu atâta, *ma non troppo*=însă nu prea, *più*=mai, *meno*=puțin, *un poco*=ceva mai puțin, *più moto* sau *mosso*=mai mișcat, *più vivo*=mai vioi, *quasi*=cam, *poco a poco*=puțin câte puțin.

Terminii cari arată modul executării

Amabile=amabil, *Amoroso*=drăgostos, *Brillante*=brilant, *Cantabile*=cântânt, *Con*=cu, *Con affetto*=cu afect, *Con anima*=cu inimă, *Con dolore*=cu durere, *Con espressione*=cu expresiune, *Con forza*=cu putere, *Con fuoco*=cu foc, *Con grazia*=cu grația, *Con leggerezza*=cu ușurință, *Con sentimento*=cu sentiment, *Con sordino*=cu surdină, *Feroce*=sălbatic, *Funebre*=funeral, *Furioso*=furios, *Giocoso*=jucând, *Grandioso*=grandios, *Innocente*=inocent, *Lacrimoso*=lacrimos, *Maestoso*=maestos, *Marcato*=marcat, *Pomposo*=cu pompă, *Risolto*=rezoluit, *Scherzando*=glumă, *Semplice*=simplu, *Senza*=fără, *Tranquillo*=liniștit, *Unisono*=toți un ton, *Veloce*=sburând.

Terminii cari înseamnă, că timpul prescris în unele locuri să fie tot mai încetșor.

ritardando=întârziind.
rallentando=realintând.
ritenuto=reținut.
rilasciando=relăsând.

Terminii cari înseamnă că timpul prescris, în unele locuri să fie tot mai repede.

accelerando=din ce în ce mai repede.
affretando=grăbind.
stringendo=stringând.
allargando=alergând.
precipitando=precipitând.

Dacă este, că un șir mai lung de note se fie executat tot mai repede, — ceea ce se folosește mai vârtos la sfârșitul unei piese muzicale, — atunci se scrie cuvântul: *più stretto*=mai îngust. Dacă este se înceteze tempo mai mult sau mai puțin, se scriu cuvintele: *tempo rubato*=timp rupt (furat), *senza tempo*=fără timp, *apiacere*=după plac, *ad li-*

bitum=după voință. Voind însă, ca compozițiunea să pășască mai departe în tempo de mai înainte, se scrie asupra locului de unde are să se reînceapă *a tempo* sau *Tempo I* (primo). Dacă felul măsurii s'ar schimba, însă tempo de mai înainte tota cea să rămână, atunci se scrie *Vistesso tempo* sau *medesimo tempo*.

(Va urma)

Corespondință

Valea-Bistrei 12/24 Noembrie a. e.

Onorată Redacțiune!

În Nr. 41 al „Foaii diocesane“ între Varietați ați binevoit a publica următoarele: „Reflectanții la posturile de învățatori din Cirșă-Zavoi și Voislova-Valeamare sunt îndatorați a împlini și cantoratul bisericesc după ritul gr. or.“ Cei care sunt numiți foarte, cu atâta mai vârtos, că școlarele numite, ca și toate din fostul confiniu militar romano-banatic, sunt școlare comunale.

Ca probă, că am fost îndreptățit a mă uimi, cu permisiunea Onoratei Redacții, voi aduce pățania bisericii gr. or. din Rusca-montană, unde se află învățatorul Simeon Botescu, carele a absolvat preparandia de stat din Deva și el însuș este un ardelean și se ocupă cu prelucreșii cu speculații de nucii, mere, fân, împrumuturi de bani și este agentul societății de asigurăciune Phoenix. Acest învățatoriu își primesce salariul din banii bisericii gr. or., de cântarea bisericescă însă nu voesc să știe, cu toate că în concursul publicat de patronul societății brașovene montanistice i-s'a pus de datoriță. În aceasta resistință este sprijinit de inspectoratul regesc de școlare.

Comuna bisericescă încă din anul 1889 a cerut ajutorul Venerabilului Consistoriu a mers o deputație la inspectoratul regesc de școlare din Logoj, a subșternut prin Consistoriu o petiție la Înaltul Ministeriu de culte încă la 1890; dar pace bună, de nicăiera nu a primit nici un răspuns, ne cum vre un ajutoriu și scăparea bisericii de o sarcină nedreaptă. Învățătoriu, vându-se sprijinit din toate părțile, mijlocesce prin comisia școlară comunală dela inspectoratul reg. de școlare decisuș din 4 Martie 1894 Nr. 981, ca școlarii să nu fie întrebunțați la nici o funcție bisericescă, chiar și afară de oarele de învățământ, de cât numai cu invoirea comisiunei școlare. Adeacă școlarii sunt oprți a fi întrebunțați ca adminiștrânți în biserică și la înmormântări. Auzi lume și țeară! Edificiuș școlar este al bisericii, ea plătesce pe învățatoriu cu 350 fl. anual, școlarii sunt fii bisericii și învățatoriu nu voesc, ear școlarilor este oprit a servi bisericii. Astfel să luptă biserică gr. or. din Rusca-montană cu cele mai mari neajunsuri.

Despre adevărul celor scrise, se poate convinge ori și cine din archiva parohială, de unde și eu am luat. Dară nu aceasta mi-a fost intenția, ci numai ca să probez uimirea mea.

Ca o noană probă aduc la cunoștință publică următorul comunicat în traducere românească, căci originalul magiar se află la oficiul parohial din Voislova.

„Inspectoratul reg. de școale al cottului Carăș-Severin Nr. 3095 ex 1895. Mult On. D, Traian Balea preot gr. or. în Voislova. Referitoriu la rugarea îndreptată mie la 23 Oct. a. c. Vă înștiințez pe On. D-Voastra, că în înțelesul regulamentului pentru școalele populare din confiniul militarilor învățătoarii nu pot să fie îndatorați a face serviciu cantoral. Încât însă numindul învățătoriu pentru Voislova este în stare a implini serviciul cantoral și e aplicat, comitetul administrativ îi poate da concesiune la aceasta. Lugoj la 30 Octomvrie 1895. Dr. Dengi János, inspector reg. de școale.“ Eată, că eram în drept a mă îndoi.

Așadară, învățătoriu, dacă are cualificația în cântarea bisericască și dacă voesce să facă serviciu de cantor, nu are voie, ci trebuie să ceară învoirea respective concesiunea comitetului administrativ, ca să implinească astfel de serviciu. Credincioșii gr. or. sunt datori să plătească pe învățătoriu pre când acesta este oprit a face serviciu bisericeii lor și a învăța pe școlari să preamărească pe Dzeu în cântări rituale, eară la cas de moarte a vre-unui creștin plătitoriu, învățătoriu nu-i este ertat se cânte: „Cu duhurile dreptilor.“

Departe am ajuns cu învățătorii plătiți de noi. Credincioși și preoți din confiniul militar! să facem o acțiune comună pentru delăturarea pericolului ce amenință crescerea religioasă morală a fiilor nostri. Răul acesta să incuibează acuma în Valea-Bistrei și cine garantează, că cei din Craina sau Almăj vor fi scutiți? Oare nu ar fi bine ca protopresbiterii să se pună în fruntea mișcării; dară cât mai cu grabă. „Doară“ nu este bună. Cum ar fi, dacă reprezentanții grăniceri ai cottului Severin ar aduce cestiunea în congregație? Dlor! să nu uităm: „Azi mie, mâne ție,“ apoi: „Unde-i unul, nu-i putere la nevoi și la durere.“ Să arctăm mai mult interes și activitate, căci cu cele de până acum, ne prăpădim unul câte unul. X

Varietăți

„Biblioteca pentru toți“. Librăria Carol Müller a întreprins publicarea unui șir de cărțicele estine, care vor alcătui încet-încet o „Bibliotecă pentru toți“, gândindu-se la două lucruri: întâiu să deie în mâna tinerimei și a tuturor cetitorilor cărți bune, bine alese, frumoase, întesante și bine traduse, culese din toate producțiile

spiritului omenesc, și al doilea să le deie pe un preț cât va putea mai estin.

În „Biblioteca pentru toți“ vor găsi loc operele autorilor români vechi și noi, și operele autorilor străini mai însămnați. Ea va publica opere întregi, cât vor încăpea în cadrul ei, chiar de ar fi să urmeze două sau mai multe volume; sau dacă opera ar fi prea lungă ori nu de o potrivă interesantă în toată întregimea ei, va da numai fragmente, resumând celelalte părți mai puțin însemnate. Aceste opere, cu toate că vor fi reduse, își vor păstra înfățișarea și interesul operelor complete. Fie-care volum va conține și o mică biografie a autorului sau un studiu asupra operei, ce se publică.

Așa dar această „Bibliotecă“ va face, credem, un mare serviciu fie că dă cetitoriuului o operă completă, fie că-i dă o idee despre un autor, de care nu avea nici o cunoștință și ale cărui opere, mult mai scumpe, va ști de face sau nu să le cumpere. (v. Căilind „B. p. t.“).

Au apărut până acum:

Nr. 1. Andersen Povești alese. Nr. 2. S. Fl. Marian, Paserile noastre și legendele lor. Nr. 3. Mihail Zamfirescu, Căntece și plângeri, poesii. Nr. 4 și 5 Herbert Spencer, Despre Educație, operă completă în aceste două numere. Nr. 6 A. Vlăduță, Icoane șterse, nuvele, cu portretul autorului și o scrisoare de D. Barbu-Delavrancea. Nr. 7 Carmen Sylva, De prin veacuri, cu cel mai nou portret și iscălitura M. S., Nr. 8 Michelet, România, Roma, Piza, etc. Nr. 9 Leo Bachelin, Castelul Peleş. Nr. 10 T. Maiorescu, Nuvele traduse. Nr. 11 André Theuriét, Din tinerețe. Nr. 12 Mihail Demetrescu, Nuvele. Nr. 13 Duiliu Zamfirescu, Nuvele romane. Nr. 14 A. S. Wilkins, Antichitatea romană. Nr. 15 Gr. M. Alexandrescu, Proză și poezii. Nr. 16 Anton Pann, Povestea vorbii. Nr. 17 D-na Colomb, Istorioare. Nr. 18 D. Teleor Schițe umoristice. Nr. 19. A. de Musset, Ia ce visează fetele. Nr. 20 D. Bolintineanu, Legende istorice. Nr. 21 A. Gennevraye, Ombra, roman. Nr. 22 Xavier de Maistre, Călătorie împrejurul odăii mele.

Broșura ultimă din „Biblioteca pentru toți“ este: Nr. 23—24 Ion Popoviciu-Bănățanu, Din viața meseriașilor, nuvele, cu o biografie de D. Titu Maiorescu și cu portretul autorului. — Recomandăm aceasta carte tuturor cărturarilor nostri mai ales celor din starea meseriașilor. Nuvelele din această cărticică sunt atât de frumos scrise, încât cetitoriuul, care cunoaște viața meseriașilor bănățeni, în special ai celor din Logoj și Caransebeș, nu poate să nu admire talentul lui Nița alu Lae Mere-pere. Broșura Nr. 23—24 cuprinde pe lângă biografia autorului următoarele bucăți: 1. În lume (din viața meseriașilor) 2. După un an de jale (din viața meseriașilor bănățeni). 3. Dela tîrg, din viața măestrilor din Ardeal (?). D'ale tinerețelor (schiță).

Nu putem lăsa neamintite câte-va erori bățătoare la ochi în această carte. În biografia autorului se trece cu vederea, sau nu se cunoaște, un fapt, care după a noastră părere a avut mare influință asupra întregii vieți a lui. El adecă a fost eliminat din gimnasiul din Logoj

împreună cu alți 4—5 colegi, pentru că erau capii „societății de lectură a tinerimei române dela archigimnasiul din Logoj,” o societate neincuviințată din partea direcțiunii gimnasiiale de acolo. Gimnasiul superior l'a făcut în Beiuș și Brașov... Observăm încă, că bucată: „*Dela tîrg*” nu este din viața meseriașilor din *Ardeal*. Găvojdia din *nuvele* e sat în Bănat. Cocârțau, Soca, Tuți la Daiboc sunt logojeni. Eroarea aceasta cu „*Ardealul*” se trage dela „*Gazeta Bucovinei*”, unde s'au publicat prima oară această novelă. Ar fi bine, că la o eventuală ediție a scrierilor lui Niță, să se îndrepte toate erorile.

Nrii din „*Bibl. p. t.*” se află de vindut în librăria diecesană.

† **Alesandru I. Odobescu** a murit Vineri în 10 l. c. După ziarele din România el s'ar fi sinucis cu morfină. Știința și literatura română — scrie *Timpul* — pierde în Al. Odobescu una din podoabele sale. Născut în 1831 dintr'o familie de fruntași, el s'a distins prin facultățile sale superioare. Înzestrat cu toate darurile minții, Al. Odobescu a urcat repede treptele, care duc la mărire. El a fost ministru, profesor la facultatea de litere, deputat, însărcinat de afaceri. Dar toate acestea dispar în fața meritului său literar. Prin operele sale „*Doamna Krajna*”, „*Satira latină*”, „*Poezii*”, „*Snavgul*”, „*Pseudo-Kynigeticos*”, „*Moșii și curcanii*”, „*Tesaurul dela Petroasa*”, Al. Odobescu stă în fruntea prozatorilor noștri. Scrierile sale vor rămânea în veci modeluri de stil și pot fi considerate ca nisece giuvaeruri ale literaturii române. Înmormântarea a avut loc luni. În discursul său, delegatul academiei, B. P. Hașdău, a relevat meritele literare ale reposatului.

Necrolog. În „*Dreptatea*” cetim, că în 22. c. a murit și soția preotului Romul Popoviciu. E mirare că de-o dată cu preotul și preoteasa, a murit și crâșnicul din Ticvaniul-mic.

Dare de samă și mulțămîță publică (cont. din Nr. trecut). La lista Nr. 11 purtată de elevul George Treta au contribuit următorii Domni din Cebza: George Treta primariu 1 fl. 50 cr.; Nicolae Bocca cassariu 20 cr.; Ioan Iotcoviciu econom 50 cr.; Comuna 1 fl.; Paul Cimponeanu preot 1 fl.; Iosif Mustețiu comerciant 1 fl.; Ioan Gruescu învățătoriu 1 fl. 50 cr.; Wais Adolf proprietariu 50 cr.; Pesina inspector 50 cr.; Sever notariu 50 cr.; Anton Kovari Caransebeș 1 fl.; preste tot 9 fl. 20 cr.

La lista Nr. purtată de elevul Coriolan Zuiac au contribuit următorii Domni din Doman: Ioan Oprea preot 1 fl. Mihai Colojoară episcop 50 cr.; Iosif Olariu învățătoriu 50 cr.; Giurgi Gerguța econom 50 cr.; Bela Deutsch comerc. 50 cr.; Martin Gerguța jude com. 1 fl.; Ioan Purcărița jurat 50 cr.; Valeriu Zuiac econom 30 cr.; Adam Micloșină econom 50 cr.; Franț Hodap ocnar 10 cr.; Ioan Cioră ocnar 10 cr.; Victor Stella ocnar 10 cr.; Vențel Zima ocnar 50 cr.; Simeon Zuiac 50 cr.; Ignăț Kohn ospțari 50 cr.; Traian Sirbu econom 1 fl.; Mihai Gerguța econom 20 cr.; Ioan Rausch negustor 20 cr.; Mihai Roșiu econom 30 cr.; Martin Purcărița econom 50 cr.; Ioan Purcărița econom 20 cr.; Romul Colojoara econom 20 cr.; Ion Mircea econom 5 cr.; Anton Smanioto ocnar 30 cr.; Traian Ienașcu econom 20 cr.; Partenie Purcărița

econom 20 cr. Franț Groh macelar 20 cr.; Franț Ascher ocnar 20 cr.; Ioan Crăciun econom 20 cr.; peste tot 10 fl. 85 cr.;

Prin lista Nr. 13 purtată de elevul Serafin Băian încasat suma de 6 fl. dela Domnii: George Popovici preot Clicova 2 fl.; George Răbăgia preot Drinova 50 cr.; Alexandru Socoli not. cerc. Sarazani 50 cr.; Emric Bala inv., Bulza 20 cr.; Leontin Simonescu comerc. Gladna română 1 fl.; Andrei Șandru învățătoriu Ohaba sârbescă 50 cr.; N. N. 40 cr. Patriciu Miclăuși învățătoriu Groșiu 50 cr.; Ioan Brașovan econom *Margine* 15 cr.; Simion Dumitrescu econom 15 cr. Iosif Păuncan econom *Margine* 10 cr.;

La lista Nr. 14 purtată de elevul Iosif Birta au contribuit Domnii: Ilie Gherban preot Sârbova 1 fl.; Pavel Savulovici codrean Sârbova 1 fl. Grigorie Călușeriu codrean Semeac 1 fl.; Ioan Geția econom Sârbova 1 fl.; Aurel Badescu învățătoriu Bazoș 1 fl.; Dimitrie Figu învățătoriu Bazoș 50 cr.; Ioan Loh Bucova 50 cr.; Simion Miescu econom Sârbova 1 fl.; Vichentie Gorun econom Sârbova 1 fl.; Nicolae Rusu econom Sârbova 50 cr.; Iosif Moise econom Sârbova 50 cr.; Nicolae Cristescu econom Sârbova 50 cr.; Petru Țenția econom Hintiaș 50 cr.; Maria și Eva Popoț econoame Dragsina 40 cr.; Nicolae Gilezan econom Sârbova 50 cr.; Vichente Tochieza econom Sârbova 50 cr.; George Popescu preot Chevereșul mare 1 fl.; Ioan Breștinu econom Chevereș 50 cr.; Niolae Bojica econom Sârbova 50 cr.; tot din Chevereș dela Domnii: Traian Unipan inv. 40 cr.; Chișozan preot 50 cr.; David Gulevila econom 50 cr.; G. Brestian econom 50 cr.; Comuna bisericească din Chevereș 1 fl.; Pavel Isiveț 50 cr.; Nicolae Ioanovici econom 50 cr.; Trifon Mița econom 50 cr.; Niolae Blidari econom 50 cr.; peste tot sa adunat suma de 20 fl.; 30 cr.; Vasile Birtea Iersig 1 fl.; Petru Niagu codrean Iersig 1 fl.

La lista Nr. 15 purtată de elevul Ieremia Borchescu au contribuit următorii Domni din Borloveni—vechi: C. Moise jude econom 10 cr.; Teodor Crista comerc. 20 cr.; Petru Mihailovici cojocar 10 cr.; Constantin Brancoveanu comerc. 20 cr.; Ioan Borchescu econom 50 cr.; George Matei inv. 20 cr.; Petru Popovici preot 10 cr.; Martin Caraba cojocari 20 cr.; Ilie Borchescu econom 10 cr.; peste tot suma de 1 fl.; 70 cr. (Va urma)

În editura Tipografiei și librăriei diecesane a apărut *Calendarul Românului* pe anul visect dela Cristos 1896. Anul al VII. Prețul unui esemplariu 30 cr. — Cuprinsul acestui calendar: Cronologie pe anul 1896 — Partea calendaristică cu povețe economice și cu prevestirea timpului. — Genealogia caselor domnitoare din Europa. — Tabela taxelor de postă și telegraf. — Scala timbrelor. — Șematismul bisericii gr. or. din diecesa Caransebeșului. — Partea literară: *Recunoștința* după Zschokke localisată de Sinesiu Bistrean. — *Generalul Traian Doda* de Ion Lințu... și alte bucăți de cetire bune și folositoare. — Anunțuri.

Convocare

Domnii membrii ai societății române de lectură din Caransebeș prin aceasta sunt avisați, că adu-

narea generală ordinară se va ținea **Duminecă în 17/29 Decembrie a. c.** la 3 oare după amiază în localul societății.

La ordinea zilei în sensul §-lui 14:

1. Raport despre starea societății,
2. Raport despre starea casei,
3. Alegerea comitetului, și
4. Stătorirea bugetului pre anul 1896.

Caransebeș la 13/25 Noiembrie 1895.

Comitetul

Concurs

Să scrie concurs pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroh Iosif Munteanu dela parohia de clasa a II din **Vraniu** cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt a treia parte ($\frac{1}{3}$) din toate venitele parohiei susnumitului paroh, și anume:

1. din sesiunea parohială constatătoare din 30 jugere.
2. din plațul parohial și grădina întregitoare.
3. din birul dela 180 case,
4. din stola usuată.

Recurenții calificați sunt avisați, ca recursurile lor ajustate cu documentele prescrise, și adresate comitetului parohial să le substearnă protopresbiterului Filip Adam în Iam, în termenul susindicat, având dânsi a să înfățișe în sânta biserică locală în vr'o **Duminecă** sau sârbătoare.

Vraniu în 3 Novembre 1895.

[89] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Filip Adam*, protopresbiter.

Concurs

Pe baza ordinăciunei Venerabilului Consistoriu diecesan din 11 Octombrie a. c. Nr. 3054 Șc. să scrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de învățătoriu la școla confesională gr. or. rom. din **Broșteni**, protopresbiteratul Oraviței, cottul Caraș-Severin, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 310 fl.
2. Scripturistica învățătorului 8 fl.
3. Spesele de conferințe 10 fl.
4. 2 jugere de pământ de arătură.
5. Cortel liber cu grădină intravilană.
6. 5 orgii de lemne, din care are a să încălzi și școla.
7. Dela morți 40 cr.

Să observe că $\frac{2}{3}$ din salariu împreună cu paușalele de funcțiune va primi alesul și întăritul învățătoriu, eară învățătoriu Martin Boghia până la pensionarea sa va avea se capete a treia parte din salariu.

Doritori de a ocupa acest post au să se înainteze recursurile cu documentele necesare adresate comitetului parohial la oficiul protodresbiteral din Oravița.

Recurenții sunt poftiți să se prezenteze în vre-o **Duminecă** ori sârbătoare în s. biserică, dar nu în ziua alegerii

Alesul învățătoriu este îndătorat a purta cantoratul și scripturistica comitetului parohial, precum și socoțile cultului.

Broșteni, din ședința comitetului parohial ținută la 30 Octombrie 1895.

[87] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Nr. 341

Publicațiune

Prin aceasta să aduce la cunoștința publică, că Venerabilul Consistoriu diecesan a aprobat sub 15 Septembrie a. c. Nr. 2782 B. sentința forului protopresbiteral greco-oriental român al Vârșetului ddo 25 August 1894, în procesul divorțial edictal alui Vilhem Cristoiu din Grebenați contra soției sale Ersilia născută Turcu Hennig, prin care sentință căsătoria lor s'a declarat de desfăcută din vina inctei și din motivul părăsirei cu necredință și a adulterului comis de dânsa.

Mihailu Juica m. p.

Ad. protop. ca președinte al forului

Simeon Popoviciu m. p.

notariul forului

1—1 [88]

1320 sz. 1895 végrh.

Árverési hirdetmény

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a karánsebesi kir. Törvényszék 2071/1895 P. számú végzésével Bozgan Florea ügyvéd által képviselt Kunz Josefina karánsebesi lakos végrehajtó javára Bob Petru és társai vercserovai lakosok ellen 125 frt. tőke, ennek 1895 év június hó 6 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 48 frt 43 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságilag lefoglalt és 305 frt becsült *Bob Petrunál*: 2 ökör, 4 ló, 25 darab juhból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek 4288 P. sz. 1895 kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis Vercserova község házánál leendő eszközlésére 1895-ik év december hó

10-ik napjának délelőtt 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881 évi LX. t.-cz 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő. 1-1 [90]

Kelt Karánsebesen, 1895 évi november hó 25 napján.

Orosz László

kir. bírósági végrehajtó.

La casa comunală din *Vercerova*, în 10/22 Decembrie la 11 oare a. m. se vor vinde pe calea licitațiunei 2 boi, 4 cai și 25 oi, prețuite cu 305 fl. În cas de lipsă vânzarea se face și sub acest preț.

1309 szám 1895 végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldöt végrehajtó az 1881. évi LX t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi hogy a nagy-szebeni kir. Törvényszék 4854/895 P. számú végzésével Bozgan Florea ügyvéd által képviselt Albina takarékpénztár végrehajtó javára Boldea Apostol és társai závoi lakosok ellen 108 frt tőke, ennek 1895. év februar hó 10 napjától számítandó 6%, kamatai és eddig összesen 23 frt 12 kr. perkötség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 329 frtra becsült Boldea Apostolnál: 3 boglya széna, 1 ló, 1 tehén, Bunéi Antonienél: 4 tehén, 1 sertés, Radu Apostolnál 2 ló, 2 lóra való szerszám, 1 kocsi, 6 boglya szénából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek 4322 P. sz. 1895 kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis závoi község házánál leendő eszközzésére 1895-ik év deczember hó 7-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX t.-cz 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX t.-cz 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő. 1-1 [91]

Kelt Karánsebes, 1895. évi november hó 25-ik napján.

Orosz László

kir. bírósági végrehajtó.

La casa comunală din *Zăvoiu*, în 7/10 Decembrie, la 9 oare a. m. se vor vinde mai multe vite cornute, cai, un porc și 9 boghii de fân; prețuite toate în 329 fl. În cas de lipsă vânzarea se face și sub acest preț.

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. din *Terova*, protopresbiteratul Boșei-montane, se escrie concurs de nou cu terminul de o lună dela prima publicare pre lângă emolumintele acestea;

1. Salariu anual de 300 fl.;
2. 3 jugere de pământ;
3. Cuartir corespunzătoriu în edificiul școalei;
4. 8 metrii de lemne pentru învățătoriu și 8 metrii pentru școală;
5. Pentru scripturistica 5 fl.
6. Pentru participarea la conferințe și adunarea generală, când va participa 12 fl.
7. Dela înmormântări mari 50 cr. eară la cele mici 30 cr.

Dela recurenți se poftesce se se prezenteze odată în biserică, eară recursele ajustate după prescisele regulamentului, le vor înainta P. On. Oficiu protopopesc concerninte.

Terova, din ședința comitetului parohial ținută în 15 Octomvrie 1895. [86] 2-3

lul. **Bumbescu**
președinte.

Ioan Franțiu
not. comit.

În conțelegere cu mine *Maxim Popoviciu* ppbiter.

Prima fabrică
pentru
oroloage de turnuri
a lui
Emil Schauer
în Viena, VII., Bernardgasse 26, g.
Tariful prețurilor și specificațiune de spese
se trimite gratis.